

MAIRONIS IR DVASINIS LIETUVOS ATGIMIMAS (PETERBURGO PERSPEKTYVA)

Sankt Peterburgas 2007 m. gruodžio 13–15 d.

Tarptautinė konferencija, skirta Jonui Mačiuliui - Maironiui atminti

2007-ieji metai – tai didžiojo lietuvių tautos dainiaus – Jono Mačiulio - Maironio metai: minimos 145-osios gimimo, 75-osios mirties metinės ir 100 metų poemai „Jaunoji Lietuva“. Kauno Maironio gimnazijos maironiečiai ir vadovai parengė edukacinę programą ir vasarą keliavo į Šveicarijoje vykusias Maironio memorialinės lentos atidengimo iškilmes St. Charles Hall viloje Meggene (1907 m. Maironis išleido poemą „Jaunoji Lietuva“), vietinės lietuvių bendruomenės nariams ir iškilmių svečiams rodė literatūrinę kompoziciją, rinko medžiagą apie poeto pėdsakus Šveicarijoje, dairėsi po nuostabią Alpių šalį, grožėjosi nepakartojamais vaizdais. Maironiečių parengta programa buvo aukštai įvertinta Šveicarijos lietuvių bendruomenės narių.

Regioninė visuomeninė organizacija „Sankt Peterburgo lietuvių nacionalinė kultūros autonomija“ pakvietė grupę Kauno Maironio gimnazijos maironiečių su literatūrine kompozicija dalyvauti tarptautinėje konferencijoje „Maironis ir dvasinis Lietuvos atgimimas (Peterburgo perspektyva)“ 2007 m. gruodžio 13-15 d., taip pat skaityti pranešimą apie Lietuvos maironiečių draugijos veiklą bei Poeto mokymosi šioje gimnazijoje laikotarpį, jo atminimo puoselėjimą ir idėjų sklaidą. Taigi, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija geranoriškai parėmė šią idėją ir finansavo kelionės išlaidas, o Sankt Peterburgo lietuvių bendruomenė rūpinosi lengvatinėmis Rusijos Federacijos vizomis keliaujantiems, mokinių ir grupės vadovų gyvenimo ir buities sąlygomis, stengėsi sudaryti galimybę susipažinti su Maironio veikla mieste prie Nevos.

Pasiruošimas ir kelionė

Po rudens atostogų Kauno Maironio gimnazijoje pradėta rimtai ruošti būsimai konferencijai. Aktorė Regina Laucytė subūrė 9 mokinių (Vygintė Žilinskaitė, Ieva Mochnačiovaitė, Karolina Aušra Vaitkevičiūtė, Gintarė Liorančaitė, Ieva Bublaitytė, Gediminas Pėtnyčia, Ignas Malinauskas, broliai Vytautas ir Domas Astromskai) grupę, truputį pakoregavo ankstesnę poetinę

kompoziciją pagal Maironio eiles ir visi ėmė aktyviai repetuoti. Mokiniai mokėsi ne tik raiškiai perteikti poetinį žodį, bet ir dainuoti Maironio posmus, virtusius dainomis. Savo poetinę kompoziciją, kurioje stengėsi perteikti visų laikotarpių Maironio kūrybos ir asmenybės bruožus, maironiečiai papuošė ir kanklių bei klarneto melodijomis.

Direktoriaus pavaduotoja ugdymui Jūratė Česonienė ir mokytoja Judita Sakalienė tuo metu rūpinosi tautinių kostiumų nuoma, būsimos kelionės organizavimu (dokumentų parengimas, RF vizos, traukinio bilietai), suvenyrų Sankt Peterburgo lietuviams paieškomis ir kitais būtinais reikalais, kurių gausu ruošiantis tokiai svarbiai kelionei. Taip pat buvo parengtos ir išsiųstos organizatoriams dviejų pranešimų tezės lietuvių kalba (konferencijoje pranešimai buvo skaitomi rusų kalba).

Kauno Maironio gimnazijos maironiečiai labai dėkingi Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmams, o ypač Dianai Mykolaitienei, už tautinių kostiumų nuomą, už pagalbą, globą ir geranoriškumą.

Gruodžio 12 d. kelionė traukiniu net ir iš Kauno į Vilnių kai kuriems mokiniams buvo pirmoji pažintis su Lietuvos geležinkeliais. Mokiniai dairėsi pro langus, riedėjo vieninteliu šalyje tuneliu, kuris greitu laiku turėtų būti uždaromas kapitaliniam remontui. Kai kas kartojosi eilėraščių posmus, kai kas bandė ruošti būsimam kontroliniam darbui, kurį teks rašyti grįžus iš kelionės. Vilniuje teko truputį palaukti, kol atvyks traukinys į Sankt Peterburgą. Vagono palydovė, kalbanti ir lietuviškai, ir rusiškai, padėjo įsikurti kupė vagonė (tai irgi daug kam buvo naujiena). Traukinys išvyko šeštą valandą vakaro, o ryto aštuntą jau buvo Sankt Peterburge. Sunkiausia buvo vaikinams – kupė nepritaikyta tokiems aukštaūgiams, todėl išsitiesti ir pamiegoti nekaip sekėsi. Žinoma, ir pasieniečiai bei muitininkai taip pat gana dažnai trikdė poilsį, bet toks jau jų darbas. Teko susidurti su dar viena problema – kalbos barjeru (ne visi mokiniai mokosi rusų kalbos kaip antrosios užsienio kalbos, todėl traukinyje deklaracijas mokiniams teko pildyti grupės vadovėms). Su latvių pareigūnais mokiniai susikalbėjo angliškai, tačiau rusų pasienietis buvo labai nedraugiškas, su dideliu nepasitenkinimu pareiškė: „Jūsų žmonės nešneka rusiškai...” Aišku, šioje situacijoje taip pat atėjo į pagalbą grupės vadovės.

Galima pasidžiaugti tokiais mokiniiais ir keleiviais – kelionėje jie klausėsi ne jiems pagal amžių įprastos trankios ir garsios muzikos, bet ramios klasikinės, patys grojo, giedojo „Ave, Marija“, dainavo liaudiškas dainas.

Anksti ryte gruodžio 13 d. traukinys atvyko į Sankt Peterburgą ir visus būsimos konferencijos dalyvius iš Lietuvos ir Latvijos geležinkelio stotyje pasitiko organizatoriai.

Konferencijos pradžia

Šią trijų dienų tarptautinę konferenciją „Maironis ir dvasinis Lietuvos atgimimas (Peterburgo perspektyva)“ organizavo Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Sankt Peterburge, regioninė visuomeninė organizacija „Sankt Peterburgo lietuvių nacionalinė kultūros autonomija“, Lietuvos kultūros, švietimo ir informacijos centras ir jo direktorė Vida Valaikaitytė, Sankt Peterburgo valstybinio universiteto doc. dr. Vanda Kazanskienė. Įdomu tai, kad šio universiteto Filologijos fakulteto Bendrosios kalbotyros katedroje jau ketveri metai yra įkurtas Baltistikos skyrius, kuriam vadovauja puikiai lietuvių kalbą mokantis doc. dr. Aleksejus Andronovas. Penkios ketvirtakursės merginos, viena iš jų atkeliavusi net iš Tolimųjų Rytų, jau moka lietuvių kalbą (besibaigiant konferencijai, jaunosios baltistės lietuviškai deklamavo, tiesa, labai jaudindamosi, Maironį... Buvo įdomu ir malonu.).

Konferencija vyko rimtose mokslo įstaigose: Rusijos mokslų akademijos Sankt Peterburgo moksliniame centre, Rusijos mokslų akademijos bibliotekoje bei Lingvistinių tyrimų institute, kultūros komitete, Katalikų aukštosios dvasinės seminarijos Šv. Kotrynos bažnyčioje. Joje dalyvavo mokslininkai iš Lietuvos, Latvijos, Rusijos, Baltarusijos.

Rusijos Mokslų Akademijos
Sankt Peterburgo mokslinis centras

Konferencijos dalyviai kyla
į Mažąją salę

Sveikinimo žodį konferencijos dalyviams ir svečiams tarė generalinis konsulas Eitvydas Bajarūnas, lietuvių bendruomenės prezidentas prof. Gintautas Želvys, akademikas Nikolajus Kazanskis. Lietuvą atstovavo LR kultūros ministerijos sekretorius Rolandas Kvietkauskas. Konsulas E.Bajarūnas prisiminė, jog pradėdamas dirbti Sankt Peterburge iš kitų diplomatų gavo dovanų knygas „Vokiečiai Peterburge“, „Lenkai Peterburge“, „Šveicarai Peterburge“. Tačiau atsakydamas galėjo tik diplomatiškai nusišypsoti. Tuomet sukilo ambicijos ir konsulas pažadėjo sau, jog turi būti išleista reprezentacinė knyga „Lietuviai Peterburge“. Ši konferencija, jo žodžiais tariant, turėtų padėti tokiai knygai atsirasti.

Konferencijos atidarymo akimirkos. Kalba akademikas Nikolajus Kazanskis

Pranešimų tezės buvo išspausdintos dar prieš konferenciją. Iš devyniolikos lektorių daugiausia buvo mokslininkai, dar bibliotekininkė, muziejininkė, mokytoja... Įvadinį pranešimą „Valstybės politika nacionaliniu klausimu (Imperatorius Nikolajus II ir grafas I.I. Tolstojus)“ skaitė Rusijos mokslų akademijos akad. Borisas Ananjičius. Filol.m.kand., doc. A. Andronovas kalbėjo apie lituanistiką Peterburgo bibliotekose ir archyvuose, Apolonija Kalniūtė (Sankt Peterburgas)

pristatė teatrinį lietuvišką palikimą Peterburgo teatro bibliotekoje, dr. Vilma Žaltauskaitė (Lietuvos istorijos institutas) kalbėjo apie Romos katalikų dvasinės akademijos kasdienybę ir jos prasmes. Dr. V. Kazanskienė analizavo 1905 metų lietuvių kalbos dėstymo mokyklose programą (ir čia pat klausė mokinių, ar dabar jie pagal programą dar mokosi mintinai deklamuoti eilėraščius, prozos kūrinių ištraukas, ar rašo dailiąraštį, kaip kad buvo XX a. pradžioje). S. Žemaitis iš Sankt Peterburgo nacionalinės bibliotekos supažindino su Dvasinės akademijos paskutinio rektoriaus A. I. Aleksandrovo lietuviškais ryšiais, lietuvių tarmėtyrą tyrinėjo dr. Danguolė Mikulėnienė. Dalyvavo viešnia iš Latvijos prof. Lidija Leikuma (puikiai mokanti lietuviškai), kuri supažindino su Peterburgo vaidmeniu Latgalijos nacionaliniame atgimime. Apie to laikotarpio muziką kalbėjo muzikologas dr. Jonas Bruveris, o prof. Alfonsas Motuzas, iliustruodamas instrumentais, atskleidė trimito bei kanklių svarbą lietuvių sakralinėse apeigose ir religijotyroje. Galina Tavljaj priminė lietuvių ir baltarusių apeiginių melodijų sąlyčio taškus, pati dainuodama lietuviškai ir baltarusiškai. Prof. dr. Egidijus Mažintas palietė ir tarpkultūrinius ryšius – išeivių iš Lietuvos įtaką F. I. Šaliapino kūrybos evoliucijai.

Kiti pranešimai buvo skirti Maironiui – jo asmeniui, kūrybai, archyvui (dr. Jurgita Venckienė, dr. Brigita Speičytė, Aldona Ruseckaitė, Jūratė Česonienė, kuri pristatė susirinkusiems Lietuvos maironiečių draugijos veiklą).

Vėliau gruodžio 14 d. konferencija persikėlė į Mokslų Akademijos biblioteką. Čia Slavistikos salėje buvo surengta paroda „Lietuviška knyga“:

Parodos „Lietuviška knyga“ atidarymas

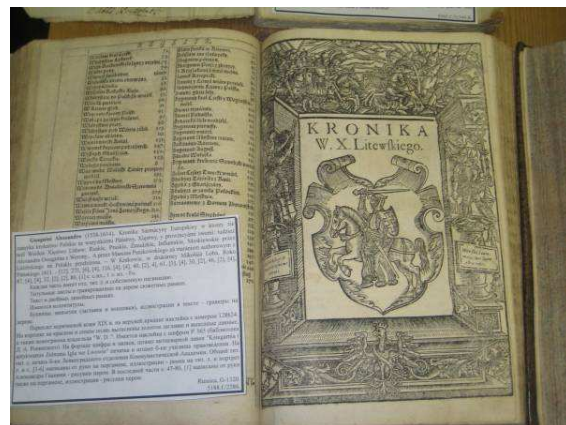
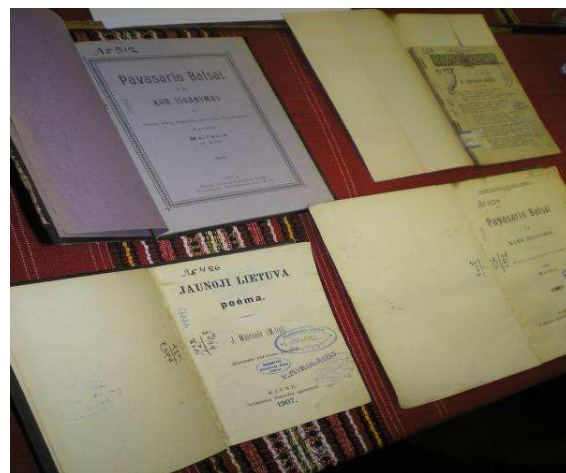

Mokslų Akademijos bibliotekos slavistikos salėje

Fonduose darbuotojos rado nemažą dalį lietuviškų leidinių – daugiausia jų išleista XX-jo amžiaus pradžioje. Parodoje buvo lietuviški vadovėliai, kalendoriai, „Lietuvių laikraštis“, ėjęs 1904-1906 m., kurį kartu su Antanu Smilga steigė ir į jį rašė Maironis. Bibliotekoje saugomos ir keturios Maironio knygos, iš kurių „Jaunoji Lietuva“ (1907 m.) kažkoku būdu patekusi iš V.Mykolaičio – Putino bibliotekos.

Parodos eksponatai

Po parodos atidarymo ir pristatymo įvyko apvalaus stalo pokalbis „Lietuvių palikimas Sankt Peterburge“. Mokiniais tuo metu buvo surengta ekskursija po MA biblioteką (darbuotojos pasakojimą į lietuvių kalbą vėl teko versti J.Česonienėi). Mokiniai sužinojo, kad Rusijos Caras Petras I, įkūręs miestą vos prieš 300 metų, pirmiausia pasirūpino pastatyti biblioteką – jis suprato, kad Rusijos pažangos (moksle, pramonėje, laivų statyboje, karo moksle ir net žemės ūkyje) negali būti be mokslinės bazės. Ir ši biblioteka buvo pastatyta pagal geriausius tuometinius europinius normatyvus: pastatas stačiakampio formos, su vidiniu kiemu ir langais į jį, kad būtų galima ten mesti knygas – didžiulį turtą – saugant nuo gaisro ir nuo vagių.

Bibliotekoje vyko remontas, todėl ne visur buvo galima vaikščioti. Įdomu, kad pritemdytose skaityklose rimtai dirba daugiausia jau pagyvenę mokslininkai, ne studentai.

Rimtis ir susikaupimas MA skaitykloje

Bibliotekos darbuotoja klausė mokinių, ar jie žino, kas tai yra pneumatinis paštas. Deja, ne. Tuomet pakvietė į liftą (gana senovišką) ir, pasikėlus į viršutinį aukštą, parodė ir papasakojo, kad šis paštas savo laiku buvo labai pažangus dalykas ir visai neseniai dar veikė: juk anksčiau nebuvo kompiuterių, todėl knygų užsakymų lapelį įdėdavo į specialią dėžutę ir nuspausdavo reikiamą skaičių; tuomet tą lapelį suspaustas oras vamzdžiais nunešdavo į reikiamą fondų skyrių – taip buvo taupomas laikas ir darbuotojų jėgos. Kol vestibulyje darbuotoja pasakojo, o mokytoja mokiniams vertė į lietuvių kalbą, pro šalį einanti jauna moteris pati užkalbino grupę lietuviškai: „Iš kur jūs? Ką čia veikiate? Kaip malonu išgirsti gimtąją kalbą”...

Pasirodo, ji jau dešimt metų gyvena čia, Sankt Peterburge. Atvažiavo lyg trumpam, o pasiliko. Ir dar vienas įdomus susitikimas įvyko tą pačią dieną bibliotekoje. Rūbinėje išgirdus nepažįstamą kalbą lietuvaičių grupę užkalbino viena moteris. Ji domėjosi, iš kur atvyko mokiniai, ką čia veikia. Išgirdusi apie tarptautinę konferenciją, skirtą Maironiui, išsiklausinėjo smulkiau, užsirašė netgi koordinatas, kur ji vyksta, ir tuoj pat dėl kažko pradėjo tartis su savo kolega. Vėliau paaiškėjo, kad tai vietinės televizijos žurnalistė ir operatorius. Kitą dieną jie atvyko į konferencijos tęsinį, kalbino organizatorius, ruošė reportažą Sankt

Peterburgo žinioms. Buvo smagu jaustis šiek tiek prisidėjusiems prie Lietuvos ir Maironio vardo garsinimo šiame mieste, o gal ir šalyje.

Pažintis su Sankt Peterburgu

Mokiniai labai daug žino apie poetą (Jonas Mačiulis – Maironis, mokėsis Kauno Gubernijos gimnazijoje, Peterburge išgyveno beveik dvidešimt metų. 1888-1892 m. studijavo Romos katalikų dvasinėje akademijoje, o 1894-1909 m. joje profesoriavo), tačiau jiems tikrai sunku klausyti pranešimų rusų kalba. Todėl buvo nutarta, jog mokiniai su vadovėmis gali pasidairyti po miestą, pasivaikščioti aikštėmis, tiltais, aplankyti muziejus. Gaila, kad konferencijos organizatoriams nepavyko pasirūpinti ekskursijomis iš anksto, nors buvome tai aptarę elektroniniu paštu. Teko tą padaryti savarankiškai.

Stebino didinga miesto architektūra, neįprastai didelės aikštės, papuoštos Naujametėmis eglėmis, Seniais Šalčiais, plačios gatvės, daugybė kanalų ir tiltų. Pavyko aplankyti Isakijaus soborą, Ermitažą, Petropavlovsko tvirtovę, prie Nevos vartų sutikti saulę, pasigrožėti šventiškai pasipuošusia šiaurine Rusijos sostine. Gaila, žiemą nėra galimybės pamatyti įžymiųjų Peterhofo fontanų ar tiltų per Nevą pakėlimo.

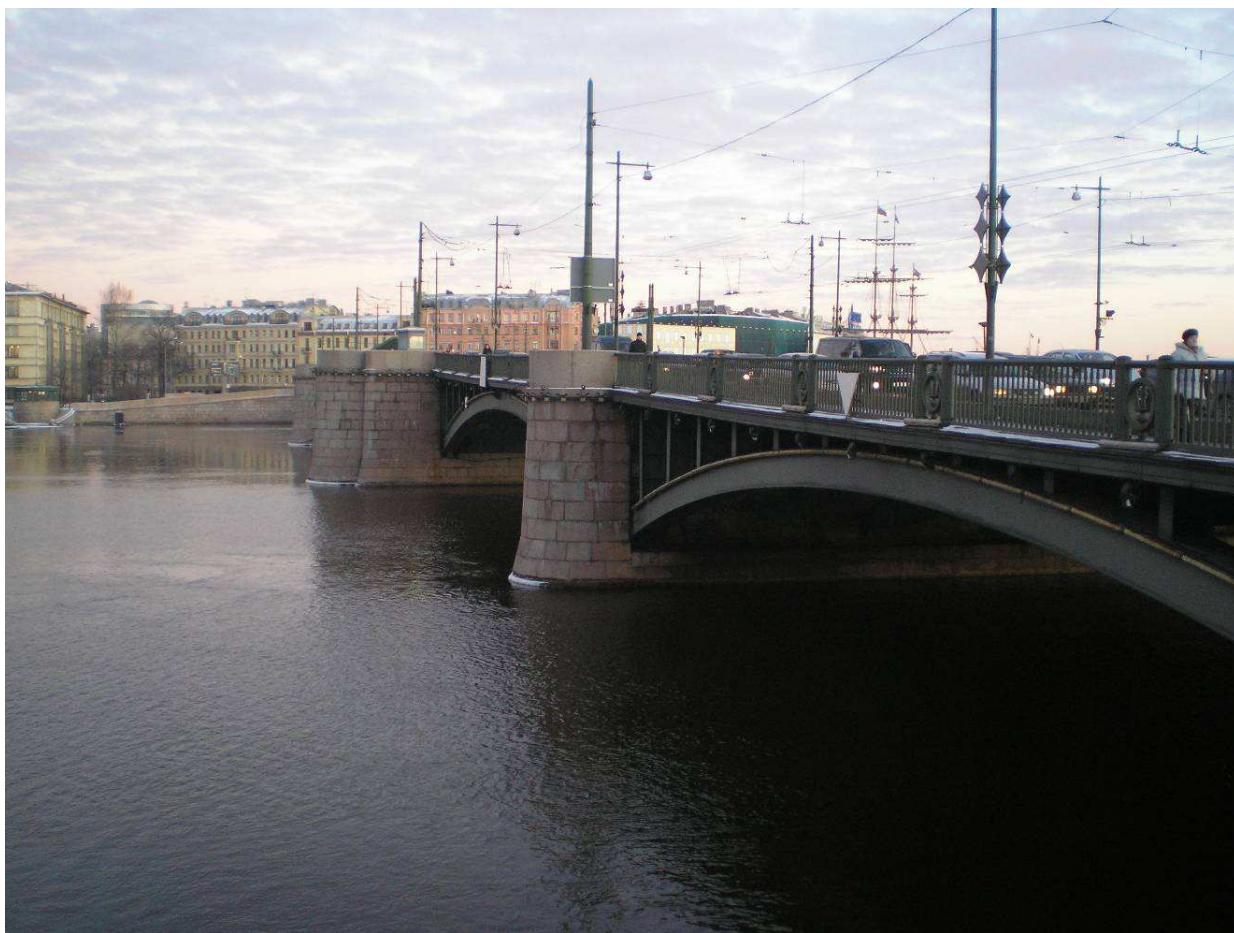
Žvilgsnis į Ermitažą iš Rūmų aikštės

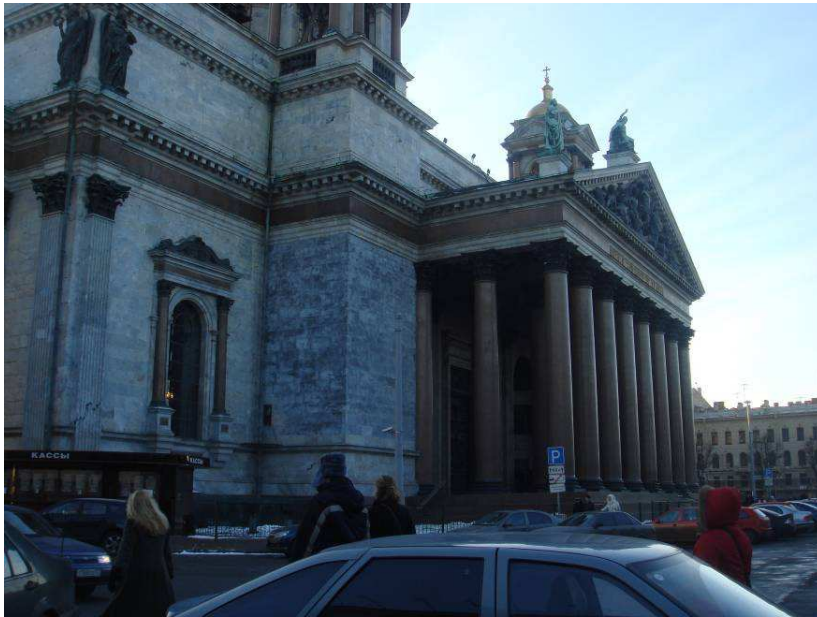
Ieva stengiasi užsirašyti, kur pabuvojo, ką pamatė

Ermitažo muziejus su daugybe kanalų

Šiuo tiltu teko keliauti pėsčiomis kasdien

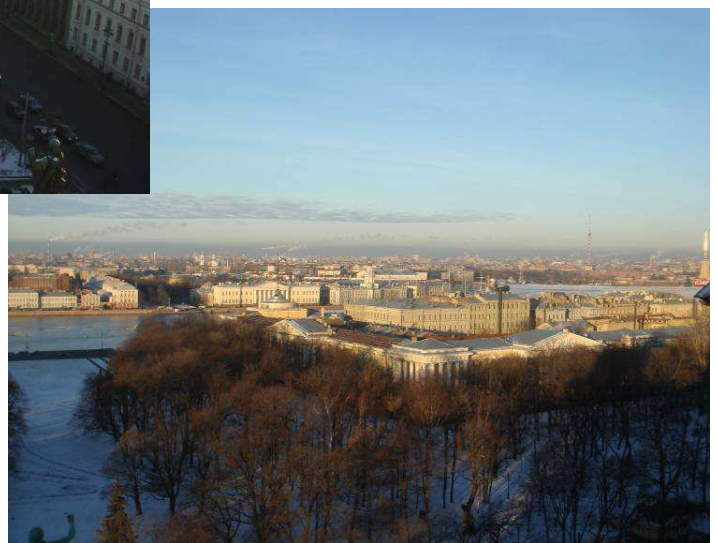

Mokiniai buvo sužavėti Isakijaus soboru ir jo meno šedevrais. Tik vėl tenka apgailestauti, kad užlipus ant jo kupolo apžvalgos aikštelės įrašyto gido pasakojimo galima klausytis tik rusų kalba.

Isakijaus soboras – žymus XIX a. rusų architektūros paminklas, vienas iš didžiausių pasaulyje kupolinių statinių

Nuo Isakijaus soboro bokšto atsiveria puiki miesto panorama

Grupė maironiečių prie Petropavlovsko tvirtovės Nevos vartų sutiko saulės patekėjimą

Vasilijaus saloje gražu ir žiemą...

Reikia papasakoti ir apie Romos katalikų aukštąją dvasinę seminariją, kurios svečių namuose buvo apgyvendinti konferencijos dalyviai. Išlikę Dvasinės akademijos rūmai – didingas pastatas, labai įdomios architektūros, kurios grožis ir netikėti fligeliai, kiemeliai, koplyčia atsiveria iš vidinės pusės.

Romos katalikų aukštoji dvasinė seminarija

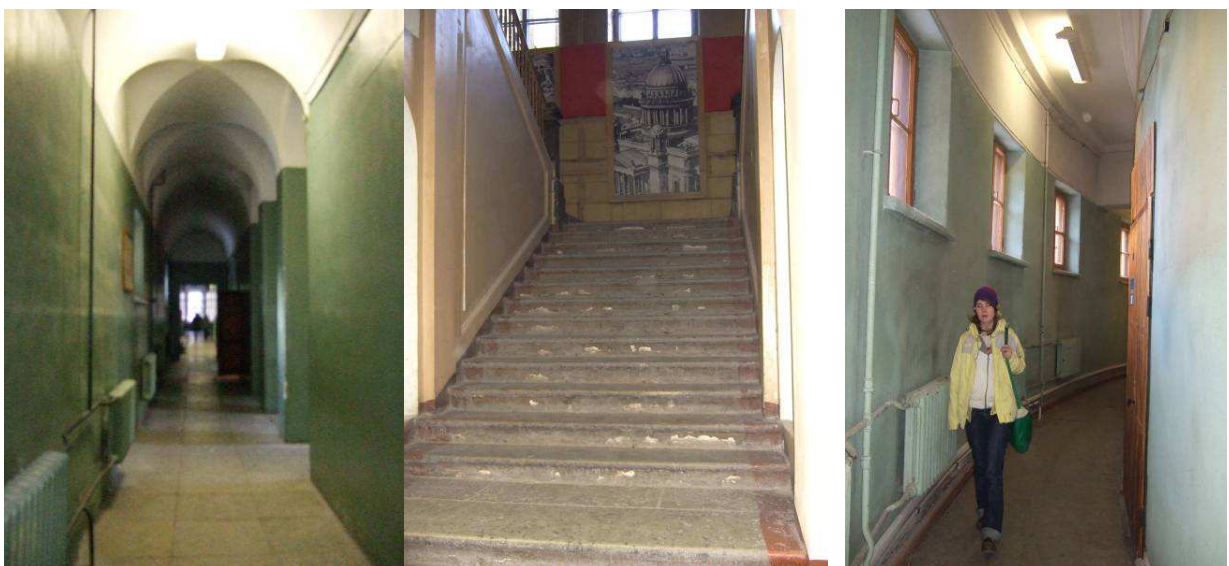

Seminarijos kiemas

Kiemelyje tylą ir ramybę

Viduje vis tie patys siauri aukšti paslaptingi koridoriai, žingsnių nudilinti metaliniai ir cementiniai laiptai... Konferencijos dalyviai netgi buvo maitinami (ir labai sočiai ir skaniai) toje pačioje seminaristų valgykloje. Dabar jau pradėtas remontas, nes rūmuose įsikūręs Pedagoginis universitetas. Čia ta pati akademija, kurios koridoriais vaikščiojo ne tik Maironis, bet ir M.Valančius, A.Baranauskas... Mokiniams tai buvo ypač malonu žinoti ir pajauti, nes savoje gimnazijoje jie kasdien lipa tais pačiais laiptais, kuriais kažkada lipo Maironis.

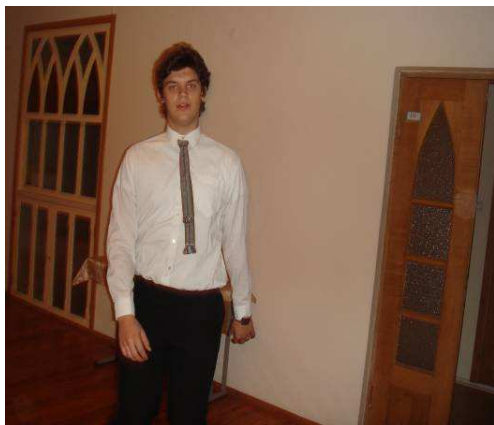

Šv.Kotrynos bažnyčioje tais laikais buvo lietuviškai aukojamos Šv.Mišios. Čia ir Maironis sakė pamokslus, jų keli originalai saugomi muziejuje. 1996 m. ši Dvasinė seminarija, po ilgų uždarymo metų, vėl atkurta. Maironio laikais čia taip pat buvo kunigų seminarija, į jos Švč.Mergelės Marijos bažnyčią Maironis dažnai ateidavo - ir melstis, ir su akademijos auklėtiniais. Bažnyčia tebeveikia ir dabar...

Šventos Kotrynos bažnyčia

Mokiniai kasdien ruošėsi, repetavo seminarijos svečių namų kambariuose, koridoriuose, fojė, nes artėjo jų pasirodymas:

Paskutinioji konferencijos diena – gruodžio 15 d. – vyko Katalikų aukštojoje dvasinėje seminarijoje, Švč.Mergelės Marijos katalikų bažnyčios salėje. Po oficialiosios dalies, po apibendrinamųjų prof. G.Želvio minčių, visi buvo pakviesti į Šv. Mišias, kurias aukojo kun. R.Gudelis. Giedojo Peterburgo lietuviai, o po Šv.Mišių bažnyčioje koncertą surengė Kauno Maironio gimnazijos mokiniai, vadovaujami aktorės Reginos Laucytės. Jie deklamavo ir dainavo Maironio eiles, skambino kanklėmis, jų balsai išpūdingai aidėjo po bažnyčios skliautais. Malonu, jog gimnazistai buvo pilnateisiai konferencijos dalyviai, klausėsi kai kurių pranešimų, dalyvavo renginiuose, žvalgėsi po miestą. Tačiau jie „atsimušė“ į kalbos barjerą – rusiškai nebemoka... Gyvenimas prieš akis – galbūt ši kelionė, Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorės A.Ruseckaitės žodžiais tariant, taps impulsu mokytis rusų kalbą ir net tyrinėti Peterburgo archyvus...

Kauno Maironio gimnazijos mokiniai maironiečiai pristato savo programą

Koncertuoja Sankt Peterburgo lietuviai

Pasibaigus konferencijai ir iškilmingam koncertui, prieš atsisveikinant ir išsiskirstant, visi dalyviai ir svečiai buvo pakviesti į Lietuvos generalinį konsulatą susipažinti su lietuvių bendruomenės nariais, pabendrauti, pasivaišinti, atsipalaiduoti, nes konferencijos darbotvarkė buvo labai įtempta. Deja, ne visiems teko ten nuvykti, kadangi pakeliui mikroautobusas, vežęs konferencijos dalyvius, pateko į prieššventinį transporto kamštį. Laiko iki traukinio išvykimo buvo likę visai nedaug. Nuspręsta geriau paaukoti malonų pabendravimą konsulate, bet nepavėluoti į traukinį ir laiku išvykti iš šalies.

Kelionė atgal į Vilnių, o paskui į Kauną vyko sklandžiai. Mokiniai mielai dalijosi išpūdžiais, aptarinėjo, ką naujo ir įdomaus sužinojo ir pamatė. Visi jautėsi pavargę, tačiau laimingi, pabuvoję Sankt Peterburge, kuriame dar gana aiškiai sklando Maironio dvasia. Miestas nuo šiol tapo lyg artimesnis, brangesnis, svarbesnis... Taip pat ir žmogiškieji ryšiai atnaujinti, sustiprinti. Galima didžiuotis, kad mokiniai ir mokytojai buvo didžiojo tautos poeto idėjų tęsėjai ir skleidėjai ne tik savo šalyje, bet ir Rusijoje, Sankt Peterburge.

Kauno Maironio gimnazijos bendruomenė, maironiečių draugija už suteiktą galimybę dalyvauti tarptautinėje konferencijoje nuoširdžiai dėkoja Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai bei Sankt Peterburgo lietuvių bendruomenei.